

COVORUL BASARABEAN ÎN DESIGN

Elena ZAGAEVSCHI¹
Stela PLĂMĂDEALĂ¹

¹Departamentul Urbanism și Design Urban, Facultatea Urbanism și Arhitectură, Universitatea Tehnică a Moldovei

*Autorul corespondent: Elena ZAGAEVSCHI, e-mail elena.zagaevschi@udu.utm.md

Rezumat: În cadrul dezvoltării designului au apărut și s-au dezvoltat mai multe stiluri cu caracteristica lor individuală de interior. Pe parcursul timpului, poporul nostru a cunoscut o dezvoltare culturală care în zilele noastre este ignorată și puțin apreciată, și anume specificul stilului moldovenesc.

Una dintre creațiile de bază ale patrimoniului cultural, este covorul basarabean. El reflectă legătura omului cu natura, precum și preocupările lui cotidiene. În Basarabia, aceste covoare se foloseau pentru a acoperi pereții interiori sau pentru a fi așternute pe pardosea. Covorul mai poate fi folosit și ca un izolator, de exemplu într-o camera în care peretele este rece, covorul poate fi o salvare, protejând de frig. De asemenea atârănarea unui covor de perete este o modalitate bună de a izola fonic o cameră. Această tehnică fiind folosită cu mult timp în urmă.

Covoarele rămân încă un element de decor la modă datorită varietății mari de materiale din care sunt realizate și a gamei uriașe de palete de culori și modele.

Cuvinte cheie: tradiții, cultură, stiluri, ornament, covor, țesătura.

În spațiul geografic dintre Prut și Nistru este o țară mica Moldova, a cărei cultură nu este apreciată și e devalorizată de lume, fiind un subiect larg, care poate fi discutat și abordat în mod cert din mai multe aspecte spiritual decorative. În cadrul dezvoltării designului au apărut și s-au dezvoltat mai multe stiluri cu caracteristica lor individuală de interior care sunt folosite de designeri moderni cum ar fi stilul tropical, scandinav, etc. Pe parcursul timpului istoric poporul nostru a cunoscut o dezvoltare culturală care cu părere de rău este ignorată și puțin apreciată. Prin acest articol încercăm să mergem mai departe și să ne aprofundăm în semnificația covorului și implementarea tapiseriei în interiorul modern ca o porțiune de teritoriu generatoare de autenticitate specifică. Un teritoriu poate fi recunoscut datorită mai multor criterii, iar elementele distincte îl fac să devină deosebit. Locuințele tradiționale a unui astfel de spațiu vor încerca de multe ori să pună accente pe aceste elemente distinctive.

La momentul potrivit, cu un fel de mândrie, vor încerca să se identifice cu acel teritoriu și probabil vor completa imaginea deja creată pentru spectatori cu câteva istorioare sau legende din localitatea dată. Se spune că în trecut, strămoșii noștri identificau localitatea de unde face parte o persona reieșind doar din specificul hainelor pe care le purta aceasta, prin ornamentul brodat, precum și din poziționarea acestuia pe haină.

Multă lume obișnuiește să-i numim pe strămoșii noștri analfabeți, pentru că nu știau să citească și să scrie. Iată că ei comunicau prin respectivele ornamente. Problema este că noi azi am cam pierdut sensul acelor ornamente și mulți devalorizează simbolistica ornamentului, privind corect ornamentele tradiționale și văzând îmbinarea auritoare de culori și simboluri purtate de noi, de multe ori pe așa-zisele ornamente tradiționale la limita kitschului, ar putea să spună că noi suntem cei analfabeți. Ornamentul tradițional. Ce reprezintă acesta și prin ce se distinge de ornamentul altor regiuni din spațiul românesc?

Dacă ne referim la una dintre creațiile tradiționale de bază ale patrimoniului cultural, care este covorul Basarabian, vom fi surprinși să aflăm că de fapt acel covor viu înflorat cu flori mari la mijloc din Casa Mare a bunicilor noștri, acel clasic “Covor moldovenesc”- în realitate nu reprezintă un covor basarabean autentic. De fapt covorul autentic basarabean reprezintă un stil și

un conținut cu totul extraordinar, care este mai puțin cunoscut printre noi. Ca și covorul clasic moldovenesc, în covorul basarabean este reflectată legătura omului cu natura, precum și preocupările lui cotidiene.

Un element aparte, este pomul vieții (Fig.1) care întruchipează forța naturii vii și este deseori reprezentat cu ramuri simetrice, la capete fiind reprezentat cu flori și mugur stilizații, cu petale în forma triunghiulară (sa nu uităm că fiecare figură geometrică are simbolul său) sau romboidală. Totuși, covorul are ceva distinct și anume forma florilor, care este geometric stilizat, iar mărimea acestora este mult mai mică. Începând cu a II-a jumătate a secolului al XIX-lea covoarele de la noi se îndepărtează de autenticitate și iau compoziții complexe formate din buchete de flori, fructe, păsări, animale, scene din viața cotidiană etc.

Figura 1. Covorul clasic pomul vieții

Secolul al XX-lea marchează spațiul respectiv prin trecerea exclusivă la compozițiile florale (Fig.2), de la motiv geometrizat la cel naturalist.

Figura 2. Compoziții florale

În Basarabia, aceste covoare se foloseau pentru a acoperi pereții interiori sau pentru a fi așternute pe pardosea, care în zilele noastre nu se mai pun în practică. Luând în considerare acest fapt, apare întrebarea unde se poate folosi covorul moldovenesc și specificul ei. Din punct de vedere simbolic-altița este elementul cel mai important, pentru că ea e cea care exprimă locul de proveniență a persoanei (regiunea sau localitatea). De multe ori, fetele ce se căsătoreau și plecau în satul soțului, continuau să poarte în noul sat altița din satul de baștină.

Astăzi în sec. 21, nu este în vogă să decorezi pereții cu covoare și ornamente tradiționale (Fig.3), iar prin acest articol sper că vom revin treptat la tradițiile, ca designerii să fie inspirați din stilul trecutului. În urmă cu doar 20 ani, toată lumea era plictisită și iritată de covoarele atârinate pe pereți. Derulând prin publicațiile

moderne lucioase care tipăresc fotografiile cu interioare noi sunt impuse tendințe modern străine care exclude orice elemente caracteristic poporului local. Cu ajutorul covorului sau ornamentului tradițional noi putem să echilibrăm interiorul prin armonia de culoare al unei camera, iar designerii pot folosi o varietate de tehnici moderne care vor pune accente luminoase în întreaga cameră. Astăzi ele acționează asemănător ca accente. Anterior, un covorul de pe perete era considerat un semn al venitului mediu.

Astăzi designerii folosesc covoare în interioare natural. Cel mai adesea acestea sunt produse exclusive realizate din materiale naturale și manuale și sunt adesea unice. Covorul din interior acționează ca o culoare de accent unde covorul apare ca un articol de lux. Va completa perfect un interior simplu și poate deveni centrul compoziției. Căldură sufletească care ne va reîntoarce în povestea copilăriei unde covorul tradițional basarabean este bogat decorat cu florile de dimensiuni mici și trandafiri. Se pare că aceste flori mici de pe covor și sunt niște adevărate simboluri ale Basarabiei.

Figura 3. Ornamente tradiționale

Figura 4. Covoar tradițional

Figura 5. Designul modern

Aceste trăsături fac deosebită Basarabia, iar noi avem prilejul să ne identificăm inclusiv și prin aceste elemente. În orice caz, sunt de părere că trebuie să înțelegem faptul că un element este autentic nu neapărat prin specificul sau distinctiv, prin faptul că se deosebește de altul, dar prin faptul că este moștenit în timp și păstrat de la moși și strămoși. Autenticitatea este o poveste, un simbol, o sursă de amintiri, un prilej de inspirație, care poartă amprenta mâinilor și preferințelor estetice specifice unui popor, popor care i-a dat viață, popor care a creat-o. Noi, cei de acum, răspundem și decidem să o păstrăm, să o renovăm, să o transmitem mai departe și generațiilor următoare sau nu.

Decizia, dar și consecințele, ne aparțin!

Arta covorului reprezintă o pagină marcantă în patrimoniul cultural al poporului moldav. Covorul reflectă bogăția conceptelor estetice ale poporului (Fig. 4), cât și idealul său despre frumos și armonie. Materia primă folosită la țesutul covoarelor tradiționale era de origine locală, obținută în gospodăria proprie. Prelucrarea cânepei, lânii, și inului, se vopsitul firelor se făceau în condiții casnice. Duritatea covoarelor le da tehnica "urzeala", se torcea din fire lungi de lână.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, lâna începe să fie înlocuită cu cea de câneapă sau bumbac. Unul din procesele cele mai dificile și complicate legate de țesutul covoarelor era considerat vopsitul lânii. În ajutor veneau coloranți naturali, pregătiți după anumite rețete. Vopseaua naturală se obținea prin fierberea în apă a florilor, frunzelor, scoarței și rădăcinilor anumitor plante, precum și din unele minerale.

În decorare și designul modernă (Fig.5), tendința de a atârna covoare pe perete dispare treptat. O gamă largă de materiale pentru izolare fonică și termoizolație înlocuiește covoarele de pe pereți. Cu toate acestea, datorită tehnologiei moderne, astăzi covoarele pot fi folosite și ca elemente decorative în capitonarea mobilierului. O gamă largă de culori, o varietate de modele și materiale permit covoarelor și mobilierului bogat decorat cu ornamente tradiționale să ocupe un loc central în interior, adăugând confort apartamentului și subliniind gustul impecabil al proprietarului. Nu contează dacă covorul este atârnat de perete sau întins pe podea. Principalul lucru este luxul său, care atrage atenția!

Covoarele cu modele florale adaugă căldură și confort. De exemplu, folosind covoare de perete cu o combinație bună de design, puteți crea efectul unei păduri de zâne. Un astfel de covor va distra atenția de la viața gri orașului și va oferi ochiului o imagine plăcută, care uneori este atât de lipsită de acest farmec. Un covor luxos este uneori nu numai o modalitate de a decora o cameră, ci și o oportunitate de a-ți demonstra bogăția sufletească și gustul rafinat.

Nu toți beneficiarii doresc să atârne un covor pe perete. Cineva îl consideră o relictă a trecutului sau un alt colector de praf. Dar, la fel ca tendințele moderne, covoarele, au evoluat o dată cu modernizarea tehnică. Acum se vor potrivi cu competență în interior și nu vor da nici cea

mai mică urmă de vulgaritate și lipsă de gust. Covoarele rămân încă un element de decor la modă datorită varietății mari de materiale din care sunt realizate și a gamei uriașe de palete de culori și modele. Toate acestea permit acum să se potrivească perfect acest articol practic și multifuncțional în interior.

Concluzii:

Concluzionând, sunt de părere ca acum ne este greu să înțelegem de ce părinții și bunicii noștri au atârnat aceste nefericite covoare pe perete, dar în multe apartamente au supraviețuit până în zilele noastre, iar proprietarii nu îndrăznesc să scape de acest atribut al fostului lux.

Utilizatorii portalului The Question au încercat să ajungă la fundul adevărului și să înțeleagă de unde vine moda covoarelor de pe pereți [1]. Noi însă trebuie să ne deprindem să vedem esteticul, culoarea, ornamental și valoarea patrimonială, dar nu doar un covor atârnat pe perete.

Covorul – este accentul artistic și simbolul cultural care ni l-au lăsat strămoșii și l-au păstrat până în zilele noastre.

Referințe

1. <https://peskiadmin.ru/ro/zachem-veshayut-kovry-ukrashenie-sten-kovrami-skryvaet-nedostatki-poverhnoستي.html>
2. <https://floare-carpet.md/rom/istoria-covoarelor-in-moldova>
3. <https://covoare.md/article/tradi-ia-covorului-moldovenesc>
4. <https://www.timpul.md/articol/secretele-unui-covor-moldovenesc-76910.html>
5. <https://www.hey moldova.com/ro/2019/03/29/citeste-stirea/argomenti/tradizioni-e-cultura/articolo/translate-to-romana-il-tappeto-segno-distintivo-della-moldova.html>